

Wrocław, 7 września 2026 r.

dr hab. Elżbieta Klat-Górska prof. UWr
Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji
i Ekonomii
Instytut Prawa Cywilnego
Zakład Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Marii Maszczyk-Andury
pod tytułem: *„Zasiedzenie służebności przesyłowych jako metoda zarządzania
majątkiem przedsiębiorcy przesyłowego”*
Katowice 2024, ss. 362
przygotowana na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego
pod kierunkiem Prof. dr hab. Jacka Góreckiego

I. Podstawa prawna i przedmiot recenzji

Recenzja zostaje sporządzona w związku z uchwałą nr 57/2026 Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 czerwca 2026 r., na mocy której powołano mnie jako recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne mgr Marii Maszczyk-Andury.

II. Wybór tematu rozprawy doktorskiej i zgodność treści pracy doktorskiej z jej tematem

Temat recenzowanej dysertacji doktorskiej pt. *„Zasiedzenie służebności przesyłowych jako metoda zarządzania majątkiem przedsiębiorcy przesyłowego”* należy uznać za trafny, aktualny oraz mający istotne znaczenie zarówno teoretyczno-naukowe, jak i praktyczne. Problematyka służebności przesyłu i nabycia służebności przesyłowych w drodze zasiedzenia od wielu lat pozostaje przedmiotem intensywnych sporów doktrynalnych oraz kontrowersji w judykaturze, a przy tym ma doniosłe znaczenie ekonomiczno-gospodarcze dla przedsiębiorców eksploatujących infrastrukturę przesyłową.

Autorka trafnie identyfikuje istniejącą w piśmiennictwie lukę badawczą, podnosząc, że dotychczasowe opracowania poświęcone były głównie kwestiom ochrony interesów właścicieli (bądź użytkowników wieczystych) nieruchomości, które - zgodnie z art. 305¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (aktualnie tekst jedn.: Dz. U. z 2026 r. poz. 795) - mogą zostać obciążone na rzecz przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń przesyłowych lub zamierzającego je wybudować. Znacznie mniej uwagi poświęcano natomiast analizie tych zagadnień z perspektywy przedsiębiorcy przesyłowego i potrzeb związanych z zarządzaniem

składnikami jego majątku. Podjęcie badań nad wykorzystaniem instytucji zasiedzenia służebności przesyłowych jako instrumentu zarządzania składnikami majątku przedsiębiorcy przesyłowego należy więc ocenić pozytywnie jako próbę przedstawienia zagadnienia z mniej eksponowanej perspektywy badawczej.

Na aprobatę zasługuje również połączenie aspektu dogmatycznoprawnego z wymiarem wdrożeniowym. Temat nie ogranicza się bowiem do analizy konstrukcji prawnej służebności przesyłu i nabycia tego prawa rzeczowego wskutek zasiedzenia, lecz zmierza do wykazania praktycznej użyteczności tych instytucji w działalności przedsiębiorcy przesyłowego oraz do opracowania rozwiązań organizacyjnych służących zarządzaniu składnikami majątkowymi.

Konstrukcja pracy także została podporządkowana głównemu problemowi badawczemu, którym jest ustalenie, czy i w jakim zakresie instytucja zasiedzenia służebności przesyłu może stanowić skuteczny instrument prawny regulowania sytuacji prawnej urządzeń przesyłowych oraz zarządzania składnikami majątkiem przedsiębiorcy przesyłowego.

Szczególnie istotne jest to, że problematyka zarządzania składnikami majątku przedsiębiorcy przesyłowego nie została ograniczona wyłącznie do tytułu rozprawy, lecz stanowi wyraźnie obecny wątek przewodni recenzowanej dysertacji. Autorka konsekwentnie analizuje znaczenie zasiedzenia jako instrumentu ograniczania ryzyk prawnych i kosztów działalności przedsiębiorcy przesyłowego, a w zakończeniu wskazuje na wymierne korzyści ekonomiczne wynikające z wykorzystania tej instytucji.

Zgodność treści z tematem potwierdza również sposób sformułowania hipotezy głównej oraz hipotez szczegółowych. Wszystkie odnoszą się do funkcji zasiedzenia służebności przesyłu jako instrumentu prawnego ochrony interesów przedsiębiorcy przesyłowego, pozwalającego na uzyskanie trwałego tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości oraz na ograniczenie skutków roszczeń właścicieli (bądź użytkowników wieczystych) gruntów.

III. Zagadnienia redakcyjne i techniczne

Praca składa się z wprowadzenia, dziewięciu rozdziałów merytorycznych i zakończenia. Został także zamieszczony wykaz skrótów oraz wykaz literatury obejmujący 174 pozycje, (wśród których znajdują się monografie, komentarze, opracowania systemowe, artykuły naukowe, glosy i publikacje zagraniczne, co świadczy o szerokim wykorzystaniu literatury przedmiotu), obszerny wykaz źródeł prawa polskiego i dokumentów legislacyjnych oraz źródeł prawa obcego, a także wykaz orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i jeden wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz niezwykle bogaty wykaz orzeczeń sądowych. Poza tym w załącznikach zamieszczonych na końcu pracy przedstawiono bardzo znaczący pod względem ilościowym i merytorycznym materiał badawczy. W tekście pracy zamieszczono liczne przypisy, odniesienia do literatury i próbę konfrontowania różnych stanowisk doktryny. Wstęp do pracy ma charakter naukowy, a nie jedynie opisowy.

Kompozycja pracy nie budzi zastrzeżeń, a przyjęty układ pracy pozostaje w ścisłej korelacji z założonymi celami badawczymi. Poszczególne rozdziały tworzą logicznie powiązaną i merytorycznie uporządkowaną całość.

Pierwsza część rozprawy (rozdziały I-IV) poświęcona została zagadnieniom stanowiącym teoretyczne podstawy dalszych analiz, w szczególności instytucji zasiedzenia, służebności gruntowej oraz służebności przesyłu. W kolejnej części pracy (rozdziały V-VI)

przedmiotem szczegółowych rozważań uczyniono problematykę zasiedzenia służebności przesyłowych, ze szczególnym uwzględnieniem przesłanek nabycia tego prawa, biegu terminów zasiedzenia oraz znaczenia dobrej i złej wiary posiadacza. Rozdziały VII i VIII poświęcono aspektom procesowym związanym ze stwierdzeniem zasiedzenia oraz podnoszeniem zarzutu zasiedzenia w postępowaniach sądowych. Ukoronowaniem całości jest rozdział IX, odnoszący omawiane zagadnienia do praktyki zarządzania majątkiem przedsiębiorcy przesyłowego na przykładzie działalności Tauron Dystrybucja S.A.

We Wstępie do dysertacji:

- szczegółowo uzasadniono wybór tematu rozprawy, wskazując na utrzymujące się od wielu lat kontrowersje dotyczące służebności przesyłu oraz możliwości nabywania służebności przesyłu w drodze zasiedzenia,
- określono cel rozprawy jako wykazanie, że instytucja zasiedzenia służebności przesyłu oraz służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu może służyć przedsiębiorcy przesyłowemu jako skuteczny instrument prawny regulowania sytuacji prawnej urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzych nieruchomościach. Przy tym podkreślono praktyczny i wdrożeniowy charakter badań, zmierzających do opracowania rozwiązań wspierających zarządzanie składnikami majątku przedsiębiorcy przesyłowego,
- przedstawiono również zastosowane metody badawcze, obejmujące metodę dogmatycznoprawną, historycznoprawną, prawno-ekonomiczną oraz analizę empiryczną wybranych postępowań sądowych. Sformułowano hipotezę główną, zgodnie z którą zasiedzenie służebności przesyłowych może stanowić skuteczny instrument ochrony interesów majątkowych przedsiębiorcy przesyłowego, przynoszący jednocześnie wymierne korzyści ekonomiczne. Poza tym wskazano szczegółowe problemy badawcze związane między innymi z dopuszczalnością nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłu, możliwością podnoszenia zarzutu zasiedzenia w postępowaniach sądowych oraz znaczeniem tej instytucji dla prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę przesyłowego.

Końcowa część Wstępu zawiera omówienie konstrukcji rozprawy. Autorka przedstawia rolę poszczególnych rozdziałów, prowadzących od zagadnień ogólnych dotyczących zasiedzenia i służebności, przez analizę materialnoprawnych i procesowych aspektów nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłowych, aż po część wdrożeniową, w której zaprezentowano badania empiryczne przeprowadzone na przykładzie działalności Spółki Akcyjnej Tauron Dystrybucja S.A.

W pierwszym rozdziale (pt. *Nabycie prawa przez zasiedzenie*) Autorka przedstawia instytucję zasiedzenia w ujęciu historycznym i prawnoporównawczym, wskazując jej genezę, funkcje oraz miejsce w polskim systemie prawa cywilnego. Szczegółowej analizie poddane zostały przesłanki zasiedzenia, obejmujące przedmiot zasiedzenia, posiadanie, upływ czasu, dobrą i złą wiarę oraz domniemania prawne związane z tą instytucją. Rozdział tworzy podstawę teoretyczną dla dalszych rozważań dotyczących zasiedzenia służebności przesyłowych.

Rozdział drugi (pt. *Służebność gruntowa i jej wykorzystanie celem uzyskania przez przedsiębiorcę przesyłowego tytułu prawnego dla posadowienia i eksploatacji urządzeń przesyłowych umiejscowionych na cudzym gruncie*) poświęcono analizie służebności gruntowej jako instrumentu pozwalającego przedsiębiorcy przesyłowemu uzyskać tytuł prawny do korzystania z cudzych nieruchomości. Autorka omawia źródła powstania, treść i charakter tej służebności, koncentrując się przede wszystkim na konstrukcji służebności gruntowej

odpowiadającej treści służebności przesyłu. Szczególną uwagę poświęcono w szczególności sporom doktrynalnym i orzeczniczym dotyczącym możliwości wykorzystywania tej konstrukcji do regulowania stanów faktycznych istniejących przed wprowadzeniem do Kodeksu cywilnego służebności przesyłu.

W rozdziale trzecim (pt. *Służebność przesyłu w prawie polskim*) Autorka kompleksowo omawia instytucję służebności przesyłu, analizując jej treść, funkcje oraz sposoby ustanawiania. Przedmiotem rozważań są również zasady ustalania wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, zakres wykonywania tego prawa oraz czas jego trwania. Rozdział zawiera także przegląd najważniejszych kierunków orzecznictwa dotyczących ustanawiania i wykonywania służebności przesyłu.

Rozdział czwarty (pt. *Służebności przesyłowe na gruntach oddanych w użytkowanie wieczyste - perspektywa przedsiębiorcy przesyłowego*) dotyczy problematyki ustanawiania służebności przesyłowych w odniesieniu do gruntów oddanych w użytkowanie wieczyste. Autorka analizuje kontrowersje związane z możliwością obciążania zarówno nieruchomości gruntowej oddanej w użytkowanie wieczyste, jak i prawa użytkowania wieczystego. Rozważania prowadzone są przede wszystkim z perspektywy interesów przedsiębiorcy przesyłowego, z uwzględnieniem praktyki orzeczniczej.

Rozdział piąty (pt. *Zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu*) poświęcono zagadnieniu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Autorka analizuje dopuszczalność stosowania art. 292 Kodeksu cywilnego oraz innych przepisów prawa rzeczowego (w szczególności art. 352 Kodeksu cywilnego) dla uregulowania sytuacji urządzeń przesyłowych usytuowanych na cudzych nieruchomościach przed 3 sierpnia 2008 r. Omówione zostały przesłanki zasiedzenia, problematyka biegu terminu zasiedzenia, dobra i zła wiara posiadacza służebności gruntowej o treści służebności przesyłu oraz znaczenie umów najmu i dzierżawy dla możliwości nabycia służebności wskutek zasiedzenia.

W rozdziale szóstym (pt. *Zasiedzenie służebności przesyłu*) przedmiotem rozważań uczyniono już bezpośrednio nabycie służebności przesyłu wskutek zasiedzenia jako odrębnej instytucji. Autorka dokonuje analizy przesłanek zasiedzenia tego prawa rzeczowego, w tym kwestii własności urządzeń przesyłowych, charakteru ich posiadania oraz wpływu dobrej i złej wiary na długość terminu zasiedzenia. Osobne miejsce zajmuje problem dochodzenia przez właścicieli nieruchomości roszczeń uzupełniających wobec przedsiębiorców przesyłowych, którzy nabyli służebność przez zasiedzenie.

W rozdziale siódmym (pt. *Wybrane aspekty postępowania w sprawie nabycia przez przedsiębiorcę przesyłowego służebności przesyłowych w drodze zasiedzenia*) skoncentrowano rozważania wokół zagadnień procesowych. Autorka omówiła sposoby wykazywania przesłanek zasiedzenia przez przedsiębiorcę przesyłowego, kwestie związane ze stwierdzeniem nabycia służebności w postępowaniu sądowym oraz specyfikę tego rodzaju postępowań dotyczących nieruchomości Skarbu Państwa. Ważnym elementem rozdziału jest analiza problematyki dowodowej występującej w takich sprawach.

W rozdziale ósmym (pt. *Zarzut nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłowej w postępowaniu cywilnym*) Autorka podejmuje analizę zarzutu zasiedzenia służebności przesyłowej jako środka obrony przedsiębiorcy przesyłowego przed roszczeniami właścicieli nieruchomości. Przedstawiona została ewolucja poglądów dotyczących dopuszczalności

podnoszenia takiego zarzutu, jego przesłanki oraz trudności dowodowe związane z jego wykazywaniem. Zakresem rozważań objęto także skutki procesowe uwzględnienia zarzutu oraz problematykę powagi rzeczy osądzonej.

Ostatni dziewiąty rozdział (pt. *Zarzut nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłowej jako metoda zarządzania majątkiem przedsiębiorcy przesyłowego na podstawie wybranych spraw sądowych prowadzonych z udziałem Tauron Dystrybucja S.A. w Krakowie Oddział w Bielsku-Białej*) to swoiste zwieńczenie wcześniejszych rozważań rozprawy. Ten rozdział poświęcono aspektom wdrożeniowym. W tej części dysertacji Autorka przedstawiła wyniki badań empirycznych przeprowadzonych na podstawie spraw sądowych z udziałem przedsiębiorcy przesyłowego. Zaprezentowano zarówno praktyczne znaczenie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu dla zarządzania składnikami majątku przedsiębiorcy przesyłowego, jak i rozwiązania organizacyjne oraz procedury opracowane i wdrożone na potrzeby działalności przedsiębiorstwa przesyłowego. Autorka wykorzystała doświadczenia związane z funkcjonowaniem Spółki Tauron Dystrybucja S.A. w Krakowie Oddział w Bielsku-Białej, analizując praktyczne aspekty zarządzania składnikami majątku sieciowego oraz prowadzenia sporów z właścicielami nieruchomości. Na podstawie badań akt sądowych wykazała skuteczność zarzutu zasiedzenia jako instrumentu ograniczającego ryzyka prawne i koszty działalności przedsiębiorcy przesyłowego. W końcowej części tego rozdziału przedstawiono możliwości wykorzystania wskazanych założeń programu informatycznego na potrzeby obsługi spraw sądowych z roszczeń właścicieli nieruchomości przeciwko określonemu przedsiębiorcy przesyłowemu.

Doktorantka każdy z rozdziałów kończy uwagami, które stanowią uporządkowanie i podsumowanie rozważań. Umiejętnie także przechodzi do kolejnego rozdziału, nie tracąc logiki i spójności wyводу.

W Zakończeniu Autorka podsumowuje wyniki badań dotyczących wykorzystania instytucji zasiedzenia służebności przesyłu oraz służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu jako instrumentu prawnego służącego regulowaniu stanu prawnego urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzych nieruchomościach. Na podstawie analizy przepisów prawa cywilnego, orzecznictwa oraz poglądów doktryny wykazano, że zasiedzenie stanowi skuteczny sposób nabycia przez przedsiębiorcę przesyłowego tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości, a jednocześnie może prowadzić do wyłączenia lub ograniczenia roszczeń właścicieli nieruchomości. Kończącym wnioskiem rozprawy jest pozytywna weryfikacja wszystkich postawionych problemów i hipotez badawczych. Autorka podkreśliła, że zarzut zasiedzenia służebności przesyłu może stanowić skuteczne narzędzie ochrony interesów przedsiębiorcy przesyłowego, zarówno w wymiarze procesowym, jak i ekonomicznym, a przy tym pełnić istotną funkcję w regulowaniu stanu prawnego urządzeń przesyłowych na cudzych gruntach. W konsekwencji uznano, że zarówno cele naukowe, jak i cele wdrożeniowe rozprawy zostały zrealizowane.

Pewne zastrzeżenia budzi jednak powtarzające się używanie czasownika „opisywać” w odniesieniu do treści aktów normatywnych [np. (na s. 36) *uchwalony w 1907 r., a wszedł w życie w 1912 r. Prawa rzeczowe, opisane w jego Księdze IV, dzielą się na prawa do używania rzeczy (...) W szwajcarskim kodeksie cywilnym brak jest przepisów ogólnych, wspólnych dla wszystkich typów praw rzeczowych, a każde prawo rzeczowe jest opisane z osobna (...)*

(na s. 45) *Podmiot chcący uzyskać prawo własności rzeczy w drodze zasiedzenia musi udowodnić, iż nie będąc jej właścicielem, wykonywał opisane prawem czynności względem przedmiotu zasiedzenia (...)*

(na s. 57) *Na podstawie jej art. 5 z dniem wejścia w życie przepisów mienie ogólnonarodowe (państwowe), w zakresie opisanym ustawą, stało się mieniem właściwych gmin, mieniem komunalnym.(...) Zgodnie z art. 122 k.c. oraz w zw. z art. 173 k.c. w wypadku zaistnienia opisanych w nich zdarzeń (...)*

zob. także s. 66, s. 78, s. 81 - 82, s. 83, s. 98 - 99, s. 146, s. 171, s. 189 itd.

W języku prawniczym akty normatywne regulują, normują lub określają prawa, obowiązki, podmioty bądź kompetencje (zob. np. Z. Ziemiński, *Przepis prawny a norma prawna*, Ruch Prawniczy i Ekonomiczny, 1960, z. 1, s. 105-122), dlatego zastosowane przez Autorkę sformułowania mogłyby zostać zastąpione stosownymi wyrażeniami.

IV. Metodyka rozprawy, wykorzystanie literatury i orzecznictwa

Doktorantka w pracy zastosowała kilka metod badawczych: metodę dogmatyczno-prawną, historycznoprawną, prawno-ekonomiczną oraz analizę empiryczną wybranych postępowań sądowych. Zastosowanie metody historycznej i formalnodogmatycznej oraz prawno-porównawczej jest typowe dla prac z zakresu nauk prawnych i poprawne z punktu widzenia celu pracy. Wykorzystanie analizy empirycznej wybranych postępowań sądowych trzeba ocenić pozytywnie z uwagi na przyjęte cele i hipotezy badawcze. Tę analizę wykonano w sposób poprawnie zaplanowany, opisany i wykorzystany.

Doktorantka w sposób rzetelny skompletowała źródła z literatury i orzecznictwa niezbędne do prowadzenia naukowej analizy regulacji prawnej. Pozycje bibliografii zostały w sposób prawidłowy wykorzystywane w pracy i odnotowywane w przypisach.

V. Merytoryczna ocena pracy

W dysertacji podjęto problematykę mającą doniosłe znaczenie zarówno teoretyczne, jak i praktyczne. Przedmiotem badań uczyniono zagadnienie nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłu oraz służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, rozpatrywane z perspektywy zarządzania składnikami majątku przedsiębiorcy przesyłowego. Wybór tematu należy ocenić jako nader trafny i aktualny, gdyż mimo upływu lat od wprowadzenia do Kodeksu cywilnego instytucji służebności przesyłu w dalszym ciągu występują liczne spory dotyczące stanów faktycznych i prawnych powstałych przed 3 sierpnia 2008 r., a także przesłanek i skutków nabycia tych praw rzeczowych wskutek zasiedzenia.

Na szczególnie pozytywną ocenę zasługuje przyjęta przez Autorkę perspektywa badawcza. Rozprawa nie stanowi kolejnego opracowania poświęconego ochronie właścicieli nieruchomości, na której znajdują się urządzenia przesyłowe wskazane w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego, lecz koncentruje się na sytuacji prawnej przedsiębiorcy przesyłowego oraz możliwościach wykorzystania instytucji zasiedzenia służebności przesyłowych jako narzędzia zarządzania składnikami majątkowymi tej grupy przedsiębiorców. Takie ujęcie problemu pozostaje w pełni zgodne z tematem rozprawy i realizuje założone cele naukowe oraz wdrożeniowe.

Należy zauważyć, że badania dotyczące służebności przesyłu oraz nabycia służebności przesyłu wskutek zasiedzenia prowadzone są najczęściej z perspektywy ochrony prawa

własności i roszczeń właścicieli nieruchomości. Autorka podejmuje natomiast próbę przedstawienia tych samych instytucji z punktu widzenia przedsiębiorcy przesyłowego, identyfikując problemy prawne i organizacyjne związane z zarządzaniem rozległą infrastrukturą przesyłową oraz poszukując rozwiązań pozwalających na trwałe uregulowanie statusu prawnego urządzeń przesyłowych znajdujących się na cudzych gruntach. Takie podejście należy uznać za uzasadnione merytorycznie i poznawczo wartościowe, ponieważ pozwala uzupełnić istniejący stan badań o analizę zagadnienia z perspektywy stosunkowo rzadziej prezentowanej w literaturze.

W konsekwencji wyraźne eksponowanie interesów przedsiębiorcy przesyłowego nie stanowi przejawu swoistej jednostronności rozprawy, lecz jest konsekwencją świadomie przyjętego punktu widzenia, zgodnego z tematem pracy. Pozwala to na sformułowanie wniosków mających nie tylko znaczenie teoretyczne, lecz również istotną wartość praktyczną dla podmiotów zarządzających infrastrukturą przesyłową.

Wobec tego za wartościowy należy uznać przyjęty przez Autorkę punkt widzenia przedsiębiorcy przesyłowego. W literaturze dominują opracowania koncentrujące się na ochronie właścicieli nieruchomości, natomiast analizowana rozprawa podejmuje próbę przedstawienia omawianej problematyki z odmiennej perspektywy. Pozwala to na sformułowanie wniosków wzbogacających dotychczasową debatę naukową i stanowi istotny walor poznawczy pracy.

Na szczególne podkreślenie zasługuje szeroki zakres badań. Konstrukcja pracy wskazuje na kompleksowe ujęcie problematyki, poczynwszy od analizy instytucji zasiedzenia i służebności gruntowych, przez omówienie służebności przesyłu i jej funkcjonowania w praktyce, aż po zagadnienia procesowe związane z dochodzeniem i obroną roszczeń oraz empiryczną ocenę skuteczności zarzutu zasiedzenia służebności przesyłowej. Układ pracy jest logiczny i konsekwentny, a poszczególne rozdziały tworzą spójny wywód prowadzący do weryfikacji postawionych hipotez badawczych.

Pozytywnie należy ocenić zastosowaną metodologię badawczą. Autorka wykorzystuje metodę dogmatycznoprawną, historycznoprawną, prawnoporównawczą oraz prawno-ekonomiczną, a ponadto wzbogaca rozważania wynikami badań empirycznych przeprowadzonych na podstawie analizy postępowań sądowych prowadzonych z udziałem Spółki akcyjnej Tauron Dystrybucja S.A. w Krakowie. Takie połączenie metod umożliwia wieloaspektowe spojrzenie na badane zagadnienie oraz pozwala powiązać rozważania teoretyczne z praktyką stosowania regulacji prawnych.

Istotnym osiągnięciem rozprawy jest wykazanie praktycznej przydatności zarzutu zasiedzenia służebności przesyłowej jako instrumentu służącego regulowaniu stanu prawnego urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzych nieruchomościach. Z przedstawionych ustaleń wynika, że Autorka nie ogranicza się do analizy konstrukcji normatywnych, lecz podejmuje próbę oceny ich efektywności z punktu widzenia funkcjonowania przedsiębiorcy przesyłowego. Szczególną wartość mają ustalenia odnoszące się do skutków ekonomicznych stosowania tej instytucji oraz opracowanie procedur wdrożeniowych pozwalających na wykorzystanie wyników badań w praktyce działalności przedsiębiorcy przesyłowego.

Na uwagę zasługuje również przeprowadzona analiza historyczna i argumentacja dotycząca potrzeby uwzględniania realiów społeczno-gospodarczych okresu powojennego w związku z przedstawieniem i ocenie przesłanek zasiedzenia oraz dobrej wiary przedsiębiorców

przesyłowych i ich poprzedników prawnych. Rozważania te wskazują na umiejętność swobodnego „osadzenia” problemów dogmatycznych w szerszym kontekście historycznym i społecznym, a zarazem pozwalają lepiej zrozumieć źródła i istotę współczesnych sporów związanych z zasiedzeniem służebności przesyłu. Dzięki temu Czytelnik otrzymuje nie tylko pogłębione wyjaśnienie genezy analizowanych problemów, lecz także szerszą perspektywę sprzyjającą poszukiwaniu przekonujących rozwiązań interpretacyjnych.

Poza tym istotnym walorem rozprawy jest objęcie analizą zagadnień budzących kontrowersje w doktrynie i orzecznictwie, takich jak dopuszczalność stosowania konstrukcji służebności gruntowej o treści służebności przesyłu do stanów sprzed 3 sierpnia 2008 r., możliwość doliczania okresów posiadania, czy skutki skutecznego podniesienia zarzutu zasiedzenia przed sądem cywilnym. Problemy te należą do najbardziej dyskusyjnych kwestii współczesnego prawa rzeczowego, a ich analiza świadczy o wysokim stopniu świadomości badawczej Autorki.

Jednak pomimo niewątpliwych walorów opracowania można dostrzec również pewne niedostatki wymagające omówienia. Na s. 136 Doktoranta kategorycznie stwierdza (cyt.): *„Należy mieć na uwadze to, iż w razie wygaśnięcia użytkowania wieczystego właściciel nieruchomości, którego nieruchomość nie była obciążona służebnością przesyłową, może żądać usunięcia urządzeń przesyłowych oraz uiszczenia opłat za korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorcę przesyłowego, podnosząc, iż nie wyrażał zgody na usytuowanie urządzeń przesyłowych na gruncie stanowiącym jego własność, nie zostało też wydane orzeczenie dotyczące jego nieruchomości (...)”* Ta teza - jak się wydaje - jest wynikiem założenia, że sytuację należy oceniać wyłącznie przez pryzmat uprawnień właściciela po wygaśnięciu użytkowania wieczystego, choć po 3 sierpnia 2008 r. trzeba jeszcze odpowiedzieć na pytanie, czy przedsiębiorca nie może skutecznie uzyskać tytułu prawnego do dalszego korzystania z nieruchomości w drodze ustanowienia służebności przesyłu. Przedstawione stanowisko Doktorantki nie uwzględnia regulacji zawartej w art. 305¹ i 305² Kodeksu cywilnego. Nie można przecież przyjąć, że wygaśnięcie użytkowania wieczystego prowadziłoby do powstania po stronie właściciela niemal nieograniczonego uprawnienia do żądania usunięcia urządzeń przesyłowych. W takim przypadku, jeżeli właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego, przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem (zob. art. 305² § 1 Kodeksu cywilnego). To zagadnienie powinno zostać uwzględnione w argumentacji.

Poza tym w szczególności nie w pełni przekonuje - zawarta na s. 138 pracy argumentacja (cyt.): *„Należy mieć na względzie cel ustanawiania służebności przesyłu, a jest nim stworzenie przedsiębiorcy korzystającemu z urządzeń przesyłowych stabilnego tytułu prawnego do ich posadowienia na cudzych nieruchomościach i niezmiennego, długoletniego korzystania z tych nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem urządzeń przesyłowych. Tymczasem w świetle art. 241 k.c. służebność ustanowiona na prawie użytkowania wieczystego gaśnie wraz z wygaśnięciem tego prawa, także ze względu na odpowiednie zastosowanie przepisów o wygaśnięciu służebności gruntowej ustanowionej na nieruchomości.”* Autorka zdaje się więc przyjmować, że wygaśnięcie służebności ustanowionej na prawie użytkowania wieczystego stanowi argument przeciwko obciążaniu tego prawa służebnością przesyłu. Pomija jednak wyjątki uregulowane w obowiązujących regulacjach prawnych, w szczególności objęte

art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (aktualnie tekst jedn.: Dz. U. z 2026 r. poz. 399, z późn. zm.) oraz art. 17b ust. 4a ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (aktualnie tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 826, z późn. zm.) i art. 1 ust. 6 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (aktualnie tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 6). Doktorantka również nie analizuje (oczywiście choćby w zarysie) konsekwencji różnych zdarzeń ustania prawa użytkowania wieczystego. Osłabia to kategoryczność sformułowanego stanowiska.

W rezultacie niewielka część formułowanych wniosków ma charakter nadmiernie uniwersalny.

VI. Konkluzja

Pomimo przedstawionych kilku uwag krytycznych ocena rozprawy pozostaje pozytywna. Zgłoszone zastrzeżenia nie wpływają zasadniczo na ocenę jej walorów naukowych. Przedłożona dysertacja jest wynikiem samodzielnie przeprowadzonych badań, potwierdzających bardzo dobre przygotowanie Autorki do prowadzenia badań naukowych w zakresie prawa cywilnego, w szczególności prawa rzeczowego.

Autorka wykazała się znajomością regulacji prawnych, piśmiennictwa i orzecznictwa odnoszących się do analizowanej problematyki. Na uznanie zasługuje umiejętność prowadzenia analiz dogmatycznoprawnych, krytycznej oceny prezentowanych w doktrynie i orzecznictwie stanowisk oraz formułowania własnych wniosków dotyczących zagadnień budzących istotne kontrowersje interpretacyjne. Doktorantka sprawnie posługuje się materiałem źródłowym, wykorzystując zarówno dorobek nauki prawa i judykatury, jak również wyniki badań empirycznych, które wzbogacają prowadzony wywód i nadają mu wymiar praktyczny.

W konsekwencji należy uznać, że rozprawa nie ma charakteru wyłącznie odtwórczego. Stanowi wartościowe opracowanie naukowe, zawierające własny wkład Autorki w rozwój rozważań dotyczących problematyki nabycia służebności przesyłu w drodze zasiedzenia oraz jej znaczenia dla funkcjonowania przedsiębiorstw przesyłowych. Wzbogaca wobec tego dyskusję naukową prowadzoną w obszarze zagadnień objętych tematyką recenzowanej rozprawy.

W konkluzji należy stwierdzić, że rozprawa *„Zasiedzenie służebności przesyłowych jako metoda zarządzania majątkiem przedsiębiorcy przesyłowego”* stanowi wartościowe opracowanie naukowe, podejmujące aktualną i ważną problematykę badawczą. Dostrzeżone mankamenty nie wpływają na zasadniczo pozytywną ocenę całości pracy, która potwierdza przygotowanie Autorki do samodzielnego prowadzenia badań naukowych w zakresie nauk prawnych.

Doktorantka wykazała swoją ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauk prawnych, umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej oraz przedstawiła pracę stanowiącą oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Zostały zatem spełnione wymagania określone w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

(aktualnie tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.). Z tego względu rekomenduję dopuszczenie Doktorantki do kolejnych etapów przewodu doktorskiego.

Składam wniosek o uznanie recenzowanej rozprawy doktorskiej za wyróżnioną. W mojej ocenie recenzowana rozprawa zasługuje na wyróżnienie. Za takim stanowiskiem przemawia przede wszystkim wysoki poziom merytoryczny dysertacji, kompleksowość przeprowadzonych analiz oraz umiejętne połączenie rozważań teoretycznych z ich wykorzystaniem w praktyce stosowania prawa. Autorka podjęła problem badawczy o dużym znaczeniu naukowym i praktycznym, odnoszący się do jednej z najbardziej złożonych i nadal budzących kontrowersje instytucji współczesnego prawa rzeczowego, jaką jest nabycie wskutek zasiedzenia służebności przesyłu oraz służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Na szczególne podkreślenie zasługuje szeroki zakres badań obejmujący analizę historycznoprawną, dogmatycznoprawną, prawnoporównawczą oraz empiryczną. Autorka przeprowadziła wieloaspektową ocenę problematyki będącej przedmiotem rozprawy, wykorzystując bogaty materiał normatywny, obszerne orzecznictwo oraz dorobek doktryny prawa. Jednocześnie podjęła próbę sformułowania własnych ocen i wniosków dotyczących kwestii budzących istotne rozbieżności interpretacyjne.

Na szczególne uznanie zasługuje również część wdrożeniowa rozprawy. Autorka nie poprzestała na analizie obowiązujących regulacji i orzecznictwa, lecz opracowała procedury oraz rozwiązania organizacyjne służące wykorzystaniu wyników badań w praktyce działalności przedsiębiorcy przesyłowego. Tak ściśle powiązanie wyników badań naukowych z konkretnym zastosowaniem praktycznym należy uznać za osiągnięcie wykraczające poza standardowe wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Za wyróżnieniem przemawia także oryginalność przyjętej perspektywy badawczej. Autorka poddała analizie problematykę służebności przesyłowych z punktu widzenia przedsiębiorcy przesyłowego, podczas gdy znaczna część dotychczasowego piśmiennictwa koncentruje się przede wszystkim na ochronie interesów właścicieli nieruchomości obciążonych urządzeniami przesyłowymi. Dzięki temu rozprawa wnosi nową wartość do dotychczasowej dyskusji naukowej.

W rezultacie należy stwierdzić, że rozprawa cechuje się ponadprzeciętnym poziomem naukowym i wysokim stopniem samodzielności badawczej. Zawiera oryginalne i dobrze udokumentowane rozważania, które mogą znaleźć zastosowanie zarówno w praktyce stosowania prawa, jak i w dalszych badaniach naukowych. Autorka nie ogranicza się do klasycznej analizy dogmatycznej, lecz łączy perspektywę prawną, ekonomiczną i organizacyjną. W mojej ocenie okoliczności te uzasadniają przedstawienie wniosku o wyróżnienie rozprawy doktorskiej.

Elżbieta

Klat-Górska

Elektronicznie podpisany
przez Elżbieta Klat-Górska
Data: 2026.09.07 14:26:19
+02'00'